

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси)

Изготвил становището: доц. д-р Сергей Румянов Радуканов, катедра „Икономическа теория и международни икономически отношения“, Стопански факултет на Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Велико Търново

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури, утвърдено със Заповед N 1196 от 19.12.2023 г. на Ректора на СА „Д. Ценов“ - Свищов и решения на факултет „Финанси“, Протокол N 4 / 19.12.2023 г.

Автор на дисертационния труд: Георги Стоилов Аnev — редовен докторант, област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси).

Тема на дисертационния труд: Предизвикателства пред ценообразуването при електронната търговия у нас в условия на пандемия

Научен ръководител: проф. д-р Стефан Симеонов

Настоящото становище е изгответо в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 206 страници и включва: въведение (3 страници), изложение (три глави - 179 страници), заключение (6 страници), приложения (1 бр. - 5 страници), и списък на използваните и цитираните литературни източници.

Въведението и заключението са изгответи съобразно общоприетите изисквания. Трите глави са добре балансираны и образуват завършен, логически обвързан комплекс. Отделните глави са обособени в по три параграфа всяка. Изложението е онагледено с 23 таблици и 49 фигури.

Дисертацията има ясно дефинирани обект, предмет, цел и задачи на научното изследване и дисертационна теза. *Обект на разработката* е ценообразуването при електронната търговия в България в условия на пандемията от COVID-19, а *предмет* - моделите за ценообразуване на продукти и услуги в сектора на електронната търговия. *Цел на дисертацията* е да се извърши оценка на приложимите модели за ценообразуване на продукти и услуги, използвани от българските фирми в областта на електронната търговия и да се потърсят възможности за оптимизиране на процеса на ценообразуване с отчитане на новите икономически реалности. Докторантът защитава *тезата*, че прилагането на адаптивни модели за ценообразуване, отчитащи спецификата на електронната търговия и потребителското поведение, може да доведе до максимизиране на продажбите в условията на динамични икономически процеси, породени от външни шокове като пандемията от COVID-19, като същевременно спецификите на електронната търговия формират характерни бизнес модели, които налагат и специален поглед към ценообразуването.

Авторът познава много добре проблемната област както в теоретичен, така и в чисто практически план. Проучено е достатъчно количество специализирана литература — към дисертационния труд е приложена

библиография от 148 заглавия (81 на кирилица и 66 на латиница). Използвана е модерна методология и релевантен статистически инструментариум. Направени са полезни изводи, оценки, препоръки и обобщения.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е интересна и актуална. Развитието на електронната търговия в България съдейства не само за развитието на националната икономика, но и за повишаване на нейния експертен потенциал.

Структурата и изложението са на необходимото научно равнище. В началото се извършва критичен анализ на същността, функциите, факторите, елементите и структурата на цената и основните етапи и методи на ценообразуването във фирмата, като особено внимание е отделено и на ценова политика и стратегия на фирмата като част от цялостния ценови и финансов мениджмънт на фирмата (глава първа). Следва анализ на възникването, същността и видовете електронна търговия, като на тази основа се изследва и място, роля и взаимодействие между фирмите в електронния пазар, с акцент на анализа на приложимите бизнес модели и подходи за генериране на приходи в електронната търговия (глава втора). Накрая дисертантът представя анализ на въздействието на пандемията върху икономиката и поведението на потребителите, както и върху електронната търговия чрез сравнителен анализ на световните тенденции и тенденциите в България (результати от авторово анкетно проучване). В трета глава се тестват и възможности за прилагане на авторов модел за динамично ценообразуване чрез използване на Big data и изкуствен интелект. Стилът е подходящ за този тип научни разработки и лесен за четене и възприемане.

Авторът е спазил правилата за научна етика - оригиналност на научния продукт, коректно цитиране и позоваване, истинност на представената информация.

Авторефератът (в обем от 53 страници) отразява точно и в достатъчна степен съдържанието на дисертационния труд.

Докторантът представя 5 публикации (4 статии и 1 научен доклад), с което надхвърля националните изисквания. Всички публикации кореспондират с проблематиката на дисертацията.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Според мен основните научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд могат да са свързани с представените от докторанта:

- ✓ систематизация на теоретичните аспекти в областта на ценообразуването и развитието на съвременната електронна търговия, на чиято основа докторанта представя собствено виддане за значимостта на ценовата политика и ценовата стратегия в цялостния процес по ценови мениджмънт във фирмата (принос 1), за същността и обхватта на термина електронна търговия (принос 3) и за спецификите на процеса по ценообразуване и приложимите бизнес модели и подходи за генериране на приходи от фирмите в областта на електронната търговия (принос 2).
- ✓ констатираните чрез проведено авторово анкетно проучване специфични проблеми и предизвикателства пред електронната търговия у нас в условия на пандемия у нас (проблемите с доставките, спада в потребителското търсене, недостига на квалифициран персонал и управлението на инвентара), контрастиращи с проблемите

на онлайн търговците в САЩ и Европа (нарушения във веригите на доставка и възможността за задоволяване на повишеното търсене на продукти) (принос 4). Тук можем да отнесем и констатациите на автора, че променената бизнес среда предизвика и редица промени в стратегическата визия за бизнеса, свързани най-вече с дигитализацията на бизнеса, включително чрез усъвършенстване на използваните софтуерни продукти и онлайн маркетингови кампании, вкл. и процеси по подобряване на преживяването и удовлетвореността на клиента, както и все по-нарастващото значение за изкуствения интелект в бизнеса, особено в областта на подобряване на възможностите за персонализация, прогнозирането, маркетинга и продажбите, вкл. и чрез подобряване на ефективността на методите за ценообразуване (принос 5).

- ✓ разработения авторов модел за динамично ценообразуване чрез използване на биг дейта и изкуствен интелект, базиран на рекурентна невронна мрежа - Long Short-Term Memory и реализиран чрез специализиран софтуер за интелигентно и автоматизирано определяне на цената за всеки продукт, при която търговецът ще има най-висока печалба. Фактът, че моделът е тестван с реални данни и апробиран в международен онлайн магазин за авточасти опериращ в 15 държави, показва неговата значимост и приложимост в практиката (принос 6). Констатираните различия в потребителското поведение на анализираните пазари позволява фирмите да разработват и прилагат специфични ценови политики, позволяващи максимизация на тяхната печалба (принос 7)

IV. Въпроси по дисертационния труд

Нямам въпроси към докторанта.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд на тема „Предизвикателства пред ценообразуването при електронната търговия у нас в условия на пандемия“ е сериозно изследване с ясно изразени научни и научно-приложни приноси. Трудът отговаря на изискванията на чл. б, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и разпоредбите на Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

На този фон давам положителна оценка на дисертационния труд на г-н Георги Стоилов Аnev за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси).

08.01.2024 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р С. Радуканов)